

ВСЕУКРАЇНСЬКА НАУКОВА АСОЦІАЦІЯ СХОДОЗНАВЦІВ

Ф. Д. ПУЩЕНКО

ЯПОНСЬКА МОВА

ТЕОРЕТИЧНО-
ПРАКТИЧНИЙ
КУРС

ПІДРУЧНИК
ДО ВЖИТКУ
НА КУРСАХ
СХІДНІХ МОВ
ВУНАС

ЛИСТОПАД

ХАРКІВ

1926

ПЕРЕДМОВА.

Сього підручника писано в 1918 році, в надії що либонь наспіє той час, коли він — здається. Тепер, як потреба в йому стала вже й фактом, авторові лишається тільки де-що змінити у своїй праці, пристосовуючи її до певної конкретної мети й, узявши до уваги сучасні педагогічні досягнення, та відповідно змінивши українські правопис і термінологію.

Отже підручник сей є конспект курсу япмови, що читається на курсах східних мов при ВУНАС у Харкові.

Підручник виходитиме у світ зошитами що два тижні і кожний зошит міститиме в собі матер'ял, що його простудійовано фактично в курсах — протягом двох тижнів, згідно програму та плану навчання япмови для курсів.

Вважаючи на достатність поки-що невеликої кількості підручника його друку-

II.

ВАТИМЕТЬСЯ ЗАСОБОМ ШКЛОГРАФА, З ТИРАЖЕМ 200 ПРИМІРНИКІВ.

Зошитів передбачається - 20 протягом першого року навчання.

Японський текст друкується в транскрипції с.ч. латинськими літерами бо ся транскрипція з поміж інших найзручніша до студіювання розговорної мови.

її вживають у підручниках япмови, призначених для європейців.

Вивчення інших транскрипцій складе спеціальний курс ідеографії та каліграфії, рівнобіжно з вивченням граматики писаної мови.

Підручника складено за таким методом:

- 1) дано низку статтів, що їх зміст, окрім лексичного матер'ялу, знайомить із побутом, письменством, історією Японії та що;
- 2) до статті пристосовується відповідний теоретичний матер'ял, або й також - до

ПЕВНОГО РОЗДІЛУ ГРАМАТИКИ ДОДАНО НИЗКУ ПРИКЛАДІВ І ВПРАВ;

3) ДЕ ЯКІ СТАТТІ ПОДАЮТЬСЯ В ПЕРЕФРАЗОВАНОМУ ВИГЛЯДІ ДЛЯ ПЕРЕКЛАДУ З УКРМОВИ В ЯПМОВУ;

4) ЩО-Б УЛЕКШИТИ ЗАСВОЄННЯ МАТЕР'ЯЛУ СТАТТІ ЇЇ ПОДАЮТЬСЯ ТАКОЖ У ФОРМІ АБОНІЛЬНОГО ЯПОНО-ВКРАЇНСЬКОГО ПОФРАЗНОГО ПЕРЕКЛАДУ;

5) КОЛИ ВЧИТИСЯ З НАВЧАТЕЛЕМ, ТО ПРОСТУДІЮВАВШИ СТАТТЮ, ПЕРЕКАЗАТИ ЇЇ УСНО Й ПИСАНО, ТА ПРАКТИКУВАТИ ТАКОЖ НАТУРАЛЬНИЙ МЕТОД /БЕРЛІЦА/.

СТАТТІ ВЗЯТО ЗІ КНИГИ „*Japanese Conversation Grammar* by H. Plaut“

ПРИКЛАДИ І ВПРАВИ ПОЧАСТИ З ТОЇ ТАКИ КНИГИ, ПОЧАСТИ З „*grammar of the Japanese spoken language* by W. Aston“ і „*Handbook of English-Japanese Etymology* by W. Imbrie“, ПОЧАСТИ СКЛАДЕНІ АВТОРОМ.

IV.

Поскільки справа вивчення япмови на Україні є річ зовсім нова, а сей підручник укромовою є, мовляв, піонером, не можна передбачити й усунути всіх хиб, що буде їх певно чимало.

Лише по де-якім часі практика викладання, набутий досвід і критика уможливають позбутися їх.

ХАРКІВ.

Ф. ПУЩЕНКО.

1/XI - 1926 P.

Морфологія і синтаксис української мови
з точки зору матеріалу.

1. Навести чотири приклади іменних слів.
2. Простудіювати його, рівняючи до підкресленого українського слова; в разі граматичної несумісності, перекласти логічним і, зазначивши цифрову відповідність, перекласти.
3. Вивести нові слова в адетивній формі.
4. Зробити стилістичний переклад в українську.
5. Вивести також кожну частину фрази згідно з її значенням, сиріак по українськи (це показано на ст. 29).
6. Простудіювати цей подібний переклад, або кожну іменну частину фрази згідно з її значенням по українськи, і навпаки.
7. Вивести переклад перекладом.¹⁾
8. Перекласти також згідно з її значенням.²⁾

1) коли є каліграфія. 2) коли потрібно з'ясувати значення.

Звукна і правопис.

Анмова має 32 звуки; ось їх транскрипція, відповідно до української: 51

Ан. = Укр.	k = k		g = r
	s c	y = ü	z z
a = a	sh cu	ya я	j ж, дж
i i	t m	yi і	ch ч
u y	ch v	yu ю	dz дз, д'з
e e	ts ц	ye є	
o o	n n	yo ю, го	
	h x		б б
	f ф	z p	p п
	m m	w b	

sh не має відповідного звуку в Україні; вимовляється, як посередній між с-ш.

Зроби́ньша, зокре́ма в Моксо, о́днakoво
вимо́вляють

j	ek	ж	i	ek	ѣж
дѣ	"	з	"	"	ѣз

складу: sha, shei, sho, ja, ju, jo, ви-
мовляють: сша, сшео, сшо, (ѡ)ша, (ѡ)шео, (ѡ)шо.

росси́вкнi гoвiӣ ӣ, ѡ, ѣӣ, ѣѡ,
" ко́рoвкнi ӣ, ѣ

вимо́вляютьсѧ вiднoвiднo гoвiӣ ни́ ко́рoв
ӣ, нiнѣ росси́вкнi бѣз змѣн̄ в — ∪.

Нарoсocy влaснѣ нѣмѧ, хoтѧ прѧкнiтнiкѧ
мoвѣ ӣ нѧмѧгѧтнѣ зѣтѧлнiтнi пoстiйнiу
гoвiрѣтѣ нѣвнoгo склaду з сiвкi.

Вимoвкѧ мѧѣ нiвнi iндивiдуѧльнo-рѣчнo-
тѧпнiвнiй хѧрѧктѣр, щoсь пoдiбнѣ до з:
крѧiнськнх в iнтерпрѣтѧцiї лiрнiкiв.

З вѣлнкoї лiтѣри пишуть лiшчѣ влaснi
нi iмѣнѧ.

Niwa

konnichi wa tenki ga ii kara, uchi no
 niwa ye ikimashō. niwa wa ie no ushi
 ro ni arimasū. makoto ni niwa wa goku
 chiisai shi, michi wa semai shi, ki wa
 sūkundai keredomo, hana ga ōi. hana no
 na wa mina shirimasenu ga, kono shi=
 moi mono wa yuri desū. ano akai ha=
 na mo utsukushii. donna iro ga sūki
 desū ka? murasaki ga sūki desū. mura=
 saki no hana ga arimasū ka? arimasū;
 konaida ano kaki no kage de ōku no
 sumire no mimashita. sumire wa mura=
 saki desū. kono magatta ki no goran!
 sore wa matsū no ki desū. hoka no ki
 wa fuyu no hajime ni ha ga ochimasū
 ga, matsū no ha wa itsū mo aoi. ima
 sugu ni ike ni mairimasū. koko desū.
 dōmo goku ōkii ike desū. uwo mo ori=

masu ka? iroiro arimasu. asuko ni koi
ga miemasu. mata hoka ni funa ya
haya nado mo arimasu. mainichi e
wo yarimasu kara, sukoshi mo hito wo
osoremasenai. natsu no atsui hi ni ko-
no ike no hata no ki no kage ga suru-
shii kara, makoto ni kokochi ga ii.

shikashi ima mo kutabireta kura,
uchi ye kaerimasho.

nirwa . eay

konnichi wa tenki ga ii kara,
 oboroqui (2,3,4) noroga rapna tomyu zo, (2,3)
 uchi no nirwa . ye ikimashyo. nirwa wa
 goriobu²(2,3) eay b (2,3) nigero b. b eay
 ie no ushiro ni arimasu. makoto ni (2,3)
 goua nozagy (2,3) € enpabgi
 nirwa wa goku chiisai shi, michi wa
 eay Dyree ma²(2) i emekku
 semai shi, ki wa sukunai keredomo, hana^{ga}
 byski i qeret mano xora klitok
 oi. hana no na wa mina shirimasu
 barato. klinit naku bei nezaro (7,9)
 ga, kono shiroi mono wa yuri desu.
 are ce dina hir (2,3) sime (4) € (7)
 ano akai hana mo utsukushii. donna
 ma up² klinta tere rapna. aku²
 iro ga siki desu ka? murasaki ga
 konip nogobasuar? (3) nirobu konip

sūki desū. murasaki no hana ga arimasu.
 no gobasense. niroki kaime ε

sū ka? arimasū; konaida ano kaki no
 au ε negabno more nepenshana

kage ni ōku no sumire no mimashita.
 mini b darano pierok darul

sumire wa murasaki desū. kono ma=
 niroboru konijy ce no =

gatta ki wo goran! sore wa matsū no
 kpbuene gepelo gubirece ce eocnoke

ki desū. ha ga taihen hosoi. hoka no
 enema dyree bystoke iumi

ki wa fuyu no hajime ni ha ga
 rukun noraniky b

ochimasū ga, matsū no ha wa itsu mo
 odorimasome (1) sabnqu

aoi. ima sugu ni ike ni mairimasū.
 serene menep sapaz emat na igemo

koko desū. dōmo goku ōkii ike desū.
 mym o, beukun?

uno mo orimasūka? iroiro orimasū.
 fuda i ε (?) fuma

asiko ni koi ga miemasū. mata
 manu kopou hugann ue

hoka ni funa ya haya nado mo arimasu.
 cupie (3-2) kokobuku i ronbun Toyo Tere

mainichi e wo yarimasu kara, sukoshi
 yagme nareteyo yano Toayyo upode

mo hito wo osoremasenu. natsu no
 i erogei ne doames rimni

atsui hi ni kono ike no hata no
 dyami gi e uoro Sakyo Soky

ki no kage ga surubii kara, ma=
 gepela min nimeayga moyyo

koto ni kokochi ga ii. shikashi mo
 cupalgi naceyiu. rapuu ognare tree

kutabireta kara, uehi ye kaerimashyo
 imounner Toayyo gony go beprewar.

2) min gepela s yoro Soky emaly.

Частини мови.

Післяслово, дієслово, прислівник, прикметник, займенник, числівник, прислівник.
(прійменника і злучника нема).

Післяслово

вється так тому, що стоїть після того слова, якому надає певної функції в реченні; воно вживається:

- 1) замість кінзівок (функцій) у прислівниках і займенниках.
- 2) замість прійменника і злучника.
- 3) щоб утворити прикметник і злучник.
- 4) має ще й інші функції, як зазначено в наступній таблиці

Tivana = crolo	akui chopani = 6 Japono: bi, ado uyo buzumara & nepetokogi	akuy nacimuy fe: renna, mo nobie mbojunt	Tivkuaq
ga	wazubuu biguinok	nigrem ypaatunuu	tenki ga norogd
no	hodobii	oyacenna	tenki no norogU
ni	damuu	gonobnema	tenki ni norogi
wo	madiguu	"	tenki wo norogq
ye	b, y, na, go, (kygu?)	nyuacemute	niva ye y cag.
ni	b, y, na, (ge?)	"	niva ni y cagi
mo	i, w, mene, sor(i)	zongumk.	uwo mo uimasi -e i puba
ya ... nado	i... i.m.g.	"	funa ya haya nado - i cko:
wa	yo go... To	nigrem sorimui	kannu, i robbin i.t.g. konnichi wa tenki ga - yo goobogut, mo kotoya

<p>mo hi mono</p>	<p>hi (ooba, nyegusa)</p>	<p>nyubensumuk nyucisibuk sawic nobinopum penibuk</p>	<p>matsi' - cooa, matsi' no - cooa } makoto nyubya } makoto ni cupyalgi Shiroi hara, odoi momo Sira kibinka, nyibona ma</p>
<p>karu shi Kendamo ga ka</p>	<p>Touy yo, do, nosak i, ni, mo ator... aae ae nu? (sawitama)</p>	<p>nyubuk waeu henet = meow</p>	<p>tenki ga ii karu mouy yo rapna noroga chisai shi i waeu Sukami kendamo - sor waeu shirimaseni ga, nyuaw, ae animasi ka? nu e?</p>

нишисирова не виси
в нисица:

1) при евои по-за перенна: *niwa*

2) перед гичаровом *desū* *murasaki ga sūki desū*

3) где попу: *uwo mo, sarise: uwo ga mo*

Кои в перени занитан:
на (вировене ни поду:
коип поговается?

мане) стосуеться го
нидмета, то його виси:
вату: 3 *ga*
murasaki ga (sūki desū
nirohi? koip (nogobetsu)
(uwo?)

кои занитанна го при
судку, то вивату
нидмета 3 . *wa*
sumire wa murasaki
desū - fialika niroba
(akui koip?)

<p> коли як записується: <i>kon-</i> <i>nychi</i> до підмету і приєдну разом, то під- мет уживати з <i>ga</i> (граматичний <i>тімен</i>), а якщо інше слово в ре- ченні збирають має при собі <i>wa</i> (лексич- ний <i>тімен</i>), коли до нього не належить інше німе слово тоді можна перекла- сти слово з <i>wa</i> пере- образом. Що до... то </p>	<p> <i>konnychi wa tenki</i> <i>ga ii - sei den'</i> <i>poroga zarpa</i> (чи зарпа порога?) що до <i>огодні</i>, то <i>poroga zarpa</i>. </p>
--	--

pig i ruco

не маюмь граматикъ

isha

85

ниш фори:

nikap, nikapka,
nikapi, nikapku

их адо не беремь

isha wa kita

на увару:

nikap nrimov
(šaišyree - woišik u
šinka-nikap)

адо их позумиеть

konnichi wa tenki ga

зловитного зеницы

ii - štorogni norogu

фразу:

rapna (ane norogu rapni)

segare wa isha desu

aišicun e nikap

musimewa isha desu

moš gorka e nikapka

и репез акеес аоло:

hana ga ōi - kitok

šarama'

Дієслово

не відмінюється по особах, членах, а ні родом і зв'язкою не має при собі займенників особових. 36

час:	теперішній	минулий	майбутній
	ті:ли	ті:та	ті:ю
я	бачу	бачив ²⁾	буду бачити
ти	"	ачи	"
він ¹⁾	"	ачить	"
ми	"	ачимо	"
ви	"	ачите	"
вони	"	ачать	"

Японські дієслова не мають форми неозначеного способу (інфінітива), замість неї відбувається теперішній час

1) таке: вона, воно. 2) таке: бачила, -ло.

Форми - ми́ти, mi-ta, mi-yō, - Осно́вні. 87

Коли в дієсловах на -іти, -єти, відкинувши кінцевий еквід "и", а в інших дієсловах замінити кінцеве "и" на "і"¹⁾, то утвориться форма так звана і-пень; додавши до і-пень дієслово-нарісток масі²⁾, утвориться форма челна

часи: теперішній минулий майбутній
 mi-masī mi-mashī-ta mi-mash-yō

Річниці у змісті мають формами основною та челною нема; висловити ту чи іншу залежить од ступня інтимності мови розмовниками, достоту як в українській вибір між "ми" чи "ви" відносно однієї особи.

1) при тому попередні з переходом в sh, ts в ch. 2) masī - один із восьми неправильних дієслів.

Закрична форма: big masi = maseni:
 mi masi - дагу, mi maseni - не дагу.

Поимено гласово desi = е, виевтаемеа,
 кои и у фрази нема иншоро гласова:
 sore wa matsi no ki desi - се е сона.

Але ниса прикритица на: gorosi vkyi,
 њоро мочена и не виевтаме:

tunki ga ii (desi) - порога (е) гарна.

desi - гласово збаска

animasi - е, маховрине е (нечеке уо)

orimasi - е, иенуе, нече (нечеке уо)

Прукменник;

бѣаеннѣ прукменник.

chiisci, ii, atsi, aci 38

маѣ & кимѣ: а, і, ѹ, о, + і :

перѣбник ѹ поговору

matsü - сона,

бѣгнѣнкѣ & оговору

matsü wo - сона,

і прукменник

соноу.

Дѣаево & попуи Тенѣ

magatta - nokpukbas,

пиморо и муноро

nokpukenui

рау & оговору і

прукменник (зипу-
менник):

прукменник не бѣг:

semai = бѣгнѣ, бѣг-

миненуе (ѹ поговору,

ка, бѣгнѣ, бѣгноро...

мена & бѣгнѣнкѣ

бѣгнѣ, бѣгнѣ...

Чирин сиб у перени

камо быва впроем протиснена, кибна: 59
 юм до укровоу:

hana no na wa mina shirimasenū ga

(kbinok nazbu bei znawo ne dor)

aw ne znawo bei nazbu kbinok.

Дисабо емоїм на кинци перени; ниса

норо емоїм ауме нисасубо-Зерунук;

shirimasenū ga; pogolnū kiginok none

pedy nazubnoro: hana no na wa; arobo z

wa - nonepedy arobo z ga: konnichi

wa tenki ga; konn gicurobo nonepedy

peribuka, mo kono e gienpukimemuk:

ki ga magatta - geyelo nokpubuwas,

magatta ki - nokpubuene geyelo.

おなじぶんに ねげなう。

konnichi wa tenki ga ii
kara

uchi no niwa ye ikimashyo
niwa wa ie no ushiro ni
arimasu

makoto ni niwa wa
gotoku chiisai shi,

michi wa semai shi
ki wa sukunai keredomo,
hana ga oi.

hana no na wa
mina shirimasenu ga,
kono shirai mono wa
yui desu

ano akai hana mo
utsukushii

donna iro ga suki desu ka
murasaki ga suki desu.

murasaki no hana ga
arimasu ka?

mony uo soroguni rap=
na noriga

nigemo & gorobuu eay.
eay e nosagy goma.

enrabgi eay
Dyrcu mamu (i)

i emerku bysenkie,

i xor gepes nara,

kbimok saramo
nazbu kbimok

yui ne znan, are

ce dina kbimka

e nirie

ma repbona kbimka tere
rapnenka

akuu korip nogodatma?

eirobuu korip nogodaro.

uu e sieroi kbimku?

Перепраз мамми гур перекатю в аинюу.

Чи порога еорогги рарна? Дурее рарна.
 Чи ми нигемо в сау? Чи сау венити,
 чи мамми? Луратги, сау е дурее мамми.
 Чи в сау е клими и дериба? Уго го
 климит, мо не барано, аче дериб маю.
 Чи би погодатме клими? Я погодаро
 клими дурее. Чи опидатме нироби? Нироби
 Аче мамма бушке? Мамма еосте е
 бушке. Коми адимароме мамма инше
 дериб? Коми адитароме у поромитю
 мамми. Аки руди е в евоу мамминому
 мамму? Барано коронил. Чи би погодатме
 руду? Я погодаро корона. Дни нима
 дурми, аче в ними евоу дериба забреси
 промагид

—

iroha (абетка)

Японцы пишуць справа наліва і зверху
вниз. Але іногі пишуць хоризонтальна, справа
наліва і наліва зліва направа. Мекст у Тран-
скрыпцыі ромэі пишэцца лічце астатнімі
лічце. Абетка славянская; ё лічце лічце
окремыя звыккі: а, і, у, е, о, н.

310

e	a	ke	u	tsu	wa	chi	i	↓
hi	sa	fu	i	ne	ka	ri	ro	
no	ki	ko	no	na	yo	nu	ha	
ze	yu	e	o	ra	ta	ru	ni	
su	me	te	ku	mu	re	wo	ho	
n	mi		ya		so		ke	
	shi		ma				to	

В такому парадку слав іроха ё
дуже популярна народна лічце з
монтажом. Осё іі переклад.

Клим и насунуе,
 кроте одимануе.

~~Кроте~~ в нацие клим
 Кроте не мае?

Я в рорак гавек
 Сторогни друкат,
 Ма сон франс-брануи
 Мене не сунанав.

В ироха вехогаме не веи зыкуи
 екраге янмоки. Дал рещи их е узе
 осадруби гогантоки екаи
